

Левдер А. І.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри історії, теорії держави і права та філософії
Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-
гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне

СТВОРЕННЯ «МУЗЕЮ МИРУ» СТЕПАНОМ ЯКИМОВИЧЕМ ДЕМ'ЯНЧУКОМ, ЯК ОСЕРЕДКУ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ТА ПРОПАГАНДИ ІДЕЇ МИРУ

Дем'янчук Степан Якимович народився 30 грудня 1925 р. в селі Орепи Новоград-Волинського району Житомирської області у селянській родині. 19-річний юнак у складі 3-го Білоруського фронту визволяв Білорусію і Прибалтику. За військову доблесть нагороджений багатьма орденами та медалями. Демобілізувавшись після важкого поранення під Кенігсбергом, почав вчителювати у рідному селі та заочно навчався у Житомирському державному педагогічному інституті. З цього часу починається його освітянська діяльність, яка тривала понад 55 років. І сьогодні випускники із вдячністю згадують талановитого директора Токарівської, Ярунської, Андріївської середніх шкіл Новоград-Волинського та Червоноармійського районів на Житомирщині.

Довгими ночами Степан Якимович навчався, писав кандидатську дисертацію, яку успішно захистив 1966 року в Московському державному університеті. 3 травня 1966 року творча доля талановитого вченого пов'язана з Рівненським педагогічним інститутом. Цей період був плідним у науковій діяльності ученого. Результатом наукових пошуків стала захищена у 1978 році дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук у Московському державному університеті. Працюючи у Рівненському педінституті, Степан Якимович пройшов щаблі кар'єрного росту від старшого викладача до доцента, а згодом – професора та незмінного впродовж чверть століття декана педагогічного факультету. Він автор 27 монографій з проблем освіти й виховання, з-під його пера вийшло у світ понад 300 наукових статей, надрукованих у збірниках і журналах як України, так і зарубіжжя, 600 статей у періодичній пресі. Під керівництвом вченого захистили дисертації 2 доктори і 28 кандидатів наук. Його ідеї знайшли подальшу реалізацію у діяльності лабораторії

«Виховання учнівської молоді на ідеях миру в навчально-виховному процесі школи і вузу» та першого в Україні музею миру, який відкрився в університеті 29 квітня 1999 року. За значні здобутки у науковій діяльності Степан Якимович був обраний академіком МАНПО. Чимало його ідей та впроваджень були першими в педагогічній та освітянській практиці. Багато з них користувалися та користуються великою популярністю серед школярів і студентства: уроки Миру, залучення спортсменів старшокласників до проведення занять з фізкультури в молодших класах, учнівські читання «Я голосую за мир!», які і сьогодні відбуваються в університеті його імені. У них беруть участь школярі з багатьох областей України. Наукові інтереси С.Я. Дем'янчука завжди виходили за межі району, міста, республіки. Він підтримував зв'язки з багатьма науковими центрами, школами. І не тільки підтримував, але й фахово впливав на їх становлення та розвиток. Відбувався взаємообмін ідеями.

З біографії та наукової діяльності вченого ми можемо зрозуміти, що ідея миру та пропаганда її серед молоді була основною в працях Степана Якимовича. Як учасник Другої світової війни, він знав ціну миру. Відтак, виховання учнівської та студентської молоді на засадах миру, толерантності вчений визначив пріоритетним напрямом у педагогіці, адже мир народжується в душі кожної людини.

Новаторські на той час ідеї педагога та їх далекоглядність і актуальність сьогодні, продовжують втілюватися педагогічним колективом ПВНЗ Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Степана Дем'янчука. Музей Миру сьогодні представлений трьома залами. В першій залі окреслені основні складові однієї з найактуальніших глобальних світових проблем – проблеми миру. Експозиція створена за розділами:

- Народна мудрість та українські мислителі (Г. Сковорода., Т. Шевченко, М. Гоголь, М. Драгоманов та ін.) про добро і зло;
- Історія української держави. Шлях до взаєморозуміння та миру в державі;

Українські гуманісти ХХ ст. (М. Грушевський., В. Короленко., О. Довженко та ін.);

- Рух прихильників миру в Україні у повоєнні періоди. Україна та ООН. (Комплекс матеріалів О. Гончара, Рівненського обласного відділення Українського Фонду Миру).

Окремо виділені такі аспекти проблеми миру, як екологічна безпека України; національна політика в Україні (релігійні та

міжетнічні відносини, взаєморозуміння та взаємоповага); спорт та мистецтво, діяльність громадських організацій – стабілізуючий фактор миротворчого розвитку України. В умовах економічної кризи запорукою миру та громадянського спокою в державі є вирішення соціальних проблем населення.

Друга експозиційна зала розповідає про боротьбу за незалежність України в рамках миротворчих процесів. Про війни в історії України, їх учасників, національні трагедії, Голодомор та репресії проти українців. Дані експонати поділені на три розділи: від княжої доби і козацтва, до часів Першої та Другої світової війни; голодомор в Україні та геноцид українських євреїв; революція гідності і російсько-українська війна.

Експозиції цієї зали показують відповідальність перед історією, яка полягає в тому, що ми - український народ, це – наше невід’ємне минуле з його радощами та відчаєм, героїзмом та трагедіями. Показати споконвічну боротьбу українців за власну свободу і незалежність. Боротьбу за державність і свободу історичного минулого України. В даній залі окремо виділені експонати присвячені подіям Революції гідності, початку АТО на сході України, початку російсько-української війни та волонтерська робота університету.

В третій експозиційній залі розміщені три тематичні розділи: наукові здобутки викладачів університету в сфері пропагування миру; спортивні досягнення викладачів та студентів університету; партнерська співпраця із закордонними колегами та виховна робота університету.

Остання експозиція відображає науково-педагогічну діяльність працівників університету, які присвятили свої праці проблематиці миру, гуманізму, толерантності до інших народів та націй, історії створення та діяльності університету. Інша частина стендів презентує спортивні досягнення студентів та викладачів факультету ЗФКіС в спорті, їх участь в Всеукраїнських та Світових турнірах, пропаганді спорту як одного з інструментів врегулювання миру у світі. Окремо виділена стендова частина, присвячена партнерській діяльності з університетами Грузії, Угорщини, Польщі, Словаччини, Чехії, Німеччини, Іспанії, Канади, США, Великобританії. Участі в спільних наукових проектах, обміну студентами, виховній роботі.

Представлений в експозиції й тематичний вузол з педагогіки миру. Тому постійно Музей Миру приймає учнів зі шкіл Рівненщини та регіону – учасників учнівських громадських читань „Я голосую за

Мир». В рамках цих заходів учні понад 167 шкіл відвідали Музей Миру.

Серед його відвідувачів відомі українські політики, журналісти, вчені такі як: Богдан Бенюк, Ахтем Сеітаблаєв, Віктор Пинзеник, Наталя Сумська, гурт «Пікардійська терція», Наталія Балюк, Лариса Івшина, Славомір Місяк, Олександр Моцик. Зарубіжні колеги та студенти з Грузії, Польщі, Угорщини, США, Німеччини та інших країн. Їх схвальні відгуки про Музей Миру записані в Книзі „Почесних відвідувачів”.

На базі Музею Миру із здобувачами вищої освіти постійно проводяться круглі столи, конференції, практичні заняття, засідання студентського наукового товариства, зустрічі з відомими науковцями, педагогами, діячами культури і мистецтва, знаковими особистостями України та Рівненщини. Навчальна унікальність Музею Миру полягає в тому, що він слугує своєрідною лабораторією для апробації знань, умінь та навичок в процесі вивчення таких дисциплін як: «Музезнавство», «Документознавство», «Дискусійні питання з історії України», «Історичне краєзнавство», «Архівознавство», «Джерелознавство» та інших. Організацією роботи, функціонуванням та діяльністю Музею Миру здійснюють науково-педагогічні працівники кафедр теорії, держави і права та філософії.

Література:

1. Вулиці Рівного Вам розкажуть: бібліогр. покажч. / Рівненська ЦБС, Центральна міська б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад.: Л. О. Грищук ; за наук. ред. канд. іст. наук, проф. А. А. Жив'юка ; ред.: Г. Є. Овсійчук, Н. Б. Гайдук, О. О. Сладковська. Рівне: Волин. обереги, 2019. С. 79-80.

2. Дем'янчук А. Імені видатного вченого [С. Дем'янчука]. Рівне-720 : від давнини до сучасності. Рівне: Волин. обереги, 2003. Кн. 2. С. 39-42.

3. Пашук І. Меморіальні дошки у Рівному: іст.-краєзн. довід. Рівне: Рівнен. друк., 2008. С. 20-21.

4. Пашук І. Рівне. 1283-2003 : іст.-краєзн. Хроніка. Рівне: Овід, 2006. С. 149; 167.

5. Ямницький М. Н. Дем'янчук Степан Якимович. *Енциклопедія сучасної України / НАН України ; Наук. т-во ім. Т. Шевченка ; редкол.: І. М. Дзюба (співголова), А. І. Жуковський (співголова), М. Г. Железняк (відп. секр.) та ін. — Київ: [б. в.], 2007. Т. 7 : Г -Ді. С. 372.*

Трофимович В. В.,
*доктор історичних наук, професор,
професор кафедри історії імені проф. М. П. Ковальського
Національний університет «Острозька академія»
м. Острог*

Трофимович Л. В.,
*кандидат історичних наук, доцент,
професор кафедри гуманітарних наук
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана
Петра Сагайдачного
м. Львів*

ГЕРОЇЧНА ОБОРОНА КИЄВА У ПЕРШУ ДОБУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ ЗС РФ

Повномасштабна російсько-українська війна почалася близько 3.40 – 4.00 24 лютого 2022 р. Збройні сили Російської Федерації атакували кордони в областях, що межують з Росією, Білоруссю, окупованими районами Донеччини та Луганщини й Автономною Республікою Крим. Близько 5-ї години ранку з'явилося відеозвернення президента РФ В. Путіна, в якому той облудливо обгрунтував причину повномасштабного вторгнення, назвавши його «спеціальною військовою операцією».

Надзвичайно важливим стратегічним завданням «СВО» було захоплення столиці України. «Вони думали, що за три доби це питання буде вирішене, і далі буде здійснюватися просто заведення військ, які завезуть техніку, – згадував тогочасний командувач Сухопутними військами ЗСУ генерал-полковник Олександр Сирський, який безпосередньо керував усіма виділеними силами і засобами ЗСУ, інших складових сил безпеки та оборони. – Колони йшли 50–70–100 одиниць. Вони заводились і керувалися обмеженою кількістю екіпажів і розрахунків, йшли без прикриття з повітря» [6].

З одного боку, як розповідав О. Сирський, ще за тиждень до вторгнення було ухвалене рішення про сформування штабу з оборони столиці. «Ми почали готуватися, час був обмежений. На той час ніхто